

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

18.11.2023

- I. Tandem puella, longa mora standi **fessa**, rogavit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: “ego libenter tibi mea sede cedo”. Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amavit; postea is puellam in matrimonium duxit.
- II. Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperitos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciebat facere simulacra; ex aere quoque faciebat. Si marmor illi obtulisses, si viliores materiam, fecisset tale, quale ex illa fieri **optimum** posset.
- III. Sulla, occupata urbe, senatum armatus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur. Cuius voluntati nemo obviam ire audebat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogatus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instaret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem miniteris, numquam tamen ego hostem iudicabo Marium. Etsi senex et corpore infirmo sum, semper tamen meminero urbem Romam et Italiam a Mario conservatam esse.
- IV. Quin, homo inepte, taces, ut consequaris, quod vis? Sed antiquitatem tibi placere dicis, quod honesta et bona et modesta sit. Sic ergo vive, ut viri antiqui, sed sic loquere, ut viri aetatis nostrae; atque id quod a C. Caesare scriptum est, habe semper in memoria et in pectore: «tamquam scopulum, sic fugias verbum insolens atque inauditum».
- V. Nonnulli sunt in hoc ordine, qui aut ea, quae imminet, non videant, aut ea, quae vident, dissimulant: qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt coniurationemque nascentem non credendo confirmaverunt; quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, **crudeliter** et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliana castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateatur.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των υπογραμμισμένων αποσπασμάτων.

βλ. βιβλίο Εν Δυνάμει

Μονάδες 20

B2. Να παρουσιάσετε την οριοθέτηση των εποχών και των περιόδων της ρωμαϊκής λογοτεχνίας, σύμφωνα με την περιγραφική διαίρεση.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: (βλ. σχολικό βιβλίο)

Στην οριοθέτηση των εποχών και περιόδων της ρωμαϊκής λογοτεχνίας επικρατούσε παλαιότερα μια «αριστοκρατική» αξιολόγηση: η λογοτεχνία διαιρούνταν σε «χρυσό αιώνα», «αργυρό αιώνα» κ.ο.κ. Η αντίληψη αυτή θεωρείται σήμερα αντιεπιστημονική, γιατί βέβαια σε κάθε εποχή εμφανίζονται ταυτόχρονα μεγάλα ταλέντα και ήσσονες λογοτέχνες. Με βάση την περιγραφική διαίρεση έχουμε

τη διάκριση σε: **προκλασική ή αρχαϊκή** εποχή (περ.ώς το 100 π.Χ.), **κλασική** εποχή (περ. ως το θάνατο του Αυγούστου, το 14 μ.Χ.), **μετακλασική** εποχή (ως τα μέσα του 3ου αι. μ.Χ.) και **Ύστερη Αρχαιότητα**.

Μονάδες 10

B3. μητριαρχία (απόσπασμα I), καπιταλισμός (απόσπασμα II), ακτιβιστής (απόσπασμα II), βούληση (απόσπασμα III), κονσέρβα (απόσπασμα IV): Να εντοπίσετε στα λατινικά αποσπάσματα που σας δόθηκαν έναν ετυμολογικά συγγενή τύπο για κάθε μία από τις παραπάνω ελληνικές λέξεις.

materteram, praecipites, agunt, voluntati, consequaris

Μονάδες 10

Γ1.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις λέξεις:

- **fessa:** την αφαιρετική πτώση του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος **fessis**
- **materteram:** την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό **materteras**
- **Hoc dictum:** τη δοτική πτώση της συνεκφοράς στον ίδιο αριθμό **huic dicto**
- **praecipites:** την ονομαστική πτώση του ενικού αριθμού **praiceps**
- **tale:** τον ίδιο τύπο στα άλλα γένη **αρσενικό-θηλυκό: talem**
- **senex:** τη γενική πτώση στον πληθυντικό αριθμό **senum**
- **verbum insolens:** την αιτιατική πτώση της συνεκφοράς του πληθυντικού αριθμού **verba insolentia**

Μονάδες 10

β. Να εντοπίσετε το αντωνυμικό επίθετο που υπάρχει στην πρώτη ημιπερίοδο **του αποσπάσματος V**, να το καταγράψετε (μονάδα 1) και στη συνέχεια να σχηματίσετε τον αντίστοιχο τύπο στα άλλα γένη (μονάδες 4).

- **nonnulli**
- **nonnullae, nonnulla**

Μονάδες 5

Γ2. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους ρηματικούς τύπους που ζητούνται. (Για τους περιφραστικούς τύπους, όπου δεν ζητείται γένος, να διατηρηθεί το γένος του τύπου του κειμένου).

- **occupata:** την αφαιρετική πτώση του σουπίνο **occupatu**
- **coegerat:** το απαρέμφατο του παρακειμένου **coegisse**

- **iudicaretur**: τον αντίστοιχο τύπο στην ενεργητική φωνή **iudicaret**
- **noluit**: το ίδιο πρόσωπο στον άλλο αριθμό **noluerunt/noluere**
- **loquere**: το β' ενικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα **loquaris/loquare**
- **aluerunt**: τη μετοχή του μέλλοντα [στην ονομαστική πτώση του ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος] **aliturus**
- **nascentem**: το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου **nasci**
- **animadvertissem**: τον ίδιο τύπο στην παθητική φωνή **animadversus essem**
- **factum esse**: το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού **faciebar**
- **fateatur**: το απαρέμφατο του ενεστώτα **fateri**

Μονάδες 10

β. «Nam... in matrimonium duxit.»: Να εντοπίσετε τον τύπο του αποθετικού ρήματος που υπάρχει στο απόσπασμα, να τον καταγράψετε (μονάδες 2) και στη συνέχεια να σχηματίσετε τα πρόσωπα του πληθυντικού αριθμού στην οριστική του παρακειμένου (μονάδες 3).

- **mortua est**
- **mortuae sumus**
- « **estis**
- « **sunt**

Μονάδες 5

Δ1. quam Metellus [...] multum amavit: Να χαρακτηρίσετε την πρόταση συντακτικώς (μονάδες 4) και στη συνέχεια να τη μετασχηματίσετε σε μετοχικό σύνολο (μονάδες 2).

- **Δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στη λέξη Caecilia. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία quam και εκφέρεται με οριστική (amavit), αφού εκφράζει το πραγματικό γεγονός.**
- **Ea multum amata a Metello**

Μονάδες 6

Δ2. Si marmor illi obtulisses: Να γράψετε την απόδοση που αντιστοιχεί στην παραπάνω υπόθεση και να επισημάνετε τι δηλώνει ο υποθετικός λόγος που σχηματίζεται (μονάδα 1). Στη συνέχεια να κάνετε τις αναγκαίες μετατροπές, ώστε ο υποθετικός λόγος να δηλώνει υπόθεση ανοικτή στο μέλλον (μονάδες 2).

- **Απόδοση: fecisset tale**
- **Ο Υποθετικός Λόγος δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού στο παρελθόν.**
- **Μετατροπή: Si...obferes, faciet...**

Μονάδες 3

Δ3. ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur: Να μετασχηματίσετε την παραπάνω πρόταση σε συντακτικά ισοδύναμη φράση, αξιοποιώντας την πρόθεση **gratia** και αιτιολογώντας την απάντησή σας.

- **C. Marii hostis iudicandi gratia**

Μονάδες 2

Δ4. « Sic ergo vive, ut viri antique»: Να επισημάνετε και να χαρακτηρίσετε συντακτικά τον β' όρο σύγκρισης (μονάδες 2). Ποιος είναι ο α' όρος (μονάδα 1);

- **ut viri antique:** δευτερεύουσα επιρρηματική απλή παραβολική πρόταση του τρόπου, που λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης. Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο *ut* (συγκεκριμένα, έχουμε το παραβολικό ζεύγος *sic ... ut*) και εκφέρεται με οριστική (ενν. *vivebant*), γιατί η σύγκριση αφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα.
- **α' όρος σύγκρισης** είναι η κύρια πρόταση με ρήμα το *vive*.

Μονάδες 3

Δ5. Να εντοπίσετε στο απόσπασμα **III** μία δευτερεύουσα εναντιωματική και μία δευτερεύουσα παραχωρητική πρόταση. Να τις καταγράψετε (μονάδες 2) και να δικαιολογήσετε την εκφορά τους (μονάδες 2).

βλ. βιβλίο Εν Δυνάμει

Μονάδες 4

Δ6. quae vident: Να μετατρέψετε τη σύνταξη σε παθητική.

- **quae videntur**

Μονάδες 2

Δ7. secuti: Να γράψετε το είδος της μετοχής και να την αναλύσετε στο αντίστοιχο είδος δευτερεύουσας πρότασης με όλους τους δυνατούς τρόπους.

βλ. βιβλίο Εν Δυνάμει

Μονάδες 6

Δ8. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τις έντονα **σημειωμένες** λέξεις/φράσεις των κειμένων.

- **fessa**
- **optimum**
- **nascentem**
- **crudeliter**

βλ. βιβλίο Εν Δυνάμει

Μονάδες 4